

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телеф. 2-19-32 — Чекова смѣтка 52-21

Абонаментъ 120 лв., за Европа—200 лв., за Америка—2 долара. Отдѣленъ брой 12 лв.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвѣщение съ окржко № 40,350 отъ 28. XI. 1923 г.

МАКЕДОНСКОТО ПОКЛОНЕНИЕ

Цѣла Македония затрепера отъ скръбъ по своя Освободител. Села и градове заридеха: толкова бѣше Той почитанъ и обичанъ, толкова силно бѣ легналъ на сърдцето на всички. Скъпъ членъ на всѣко българско семейство, вдъхновителъ и покровителъ, утѣха и радостъ, ангелъ-хранителъ на цѣлъ народъ, Царь Борисъ III бѣ грабнатъ въ облацитѣ, — както е казано въ евангелието — и потоци въ тѣжа всѣко българско сърдце. А тѣ, македонскитѣ българи, очакваха Го, надѣваха Му се да ги посети, да Го видятъ и да Му засвидетелствуватъ своята обичъ, своята дълбока почитъ. Малцина бѣха щастливцитѣ, които имаха високото щастие да Го посрѣщнатъ въ своя домъ, да пламнатъ отъ извънредно щастие и да манифестиратъ своя възторгъ, своята гордостъ и радостъ, че иматъ за свой царь и владетелъ най-достойния отъ достойнитѣ Богопомазани вождове, народни избраници, които много рѣдко се раждатъ и оставятъ следъ себе си следи, които ще се помнятъ и ще се възпѣватъ отъ поколенията. Щипяни и скопяни бѣха едни отъ рѣдкитѣ щастливци да Го видятъ по-между си и да полудѣятъ отъ пламъка, съ който Неговата особа възпламени тѣхнитѣ души и тѣ Му отглаголиха всичкото свое внимание, цѣлата своя радостъ и велепие. И всички други градове завиждаха на Щипъ и Скопие и Го очакваха и се надѣваха единъ денъ да се мѣрне и между тѣхъ, макаръ и бѣгло, какъвто е случаятъ съ Свети Николската гара, която бѣ посетилъ 16—17 дни преди отъ никого не подозираната Негова кончина. Селянинъ оре своята нива. Спира предъ него спретната кола и слиза воененъ, който се здрависва съ него и го заразитва за поминъка на народа, за берикета и за всичкитѣ негови копнежи. Оплаква се селянинътъ отъ Свети-Николската гара, че тази година Богъ не е билъ твърде щедъръ къмъ овче-полци. Вънъ отъ това и властитѣ настояватъ за жито, за вълна и за много други нѣща.

— Ехъ, трѣбва да се помага, да даде всѣки отъ плода на своя трудъ, засъветва го непознатиятъ гостъ.

— Но и ние нѣмаме и ще дойде день, когато ще страдаме.

— Нѣма да страдате, защото държавата е ваша и тя не ще остави своитѣ граждани да гладуватъ. Ще ги подкрепи на общо основание, както е подкрепяла всички.

Сбогуватъ се.

Тамъ нѣкъде овчарчета и говедарчета пазятъ своя добитѣкъ и се притичватъ да видятъ непознатия.

— Когато видите Вашия царь, какъ ще поштѣпите?

— Ще викаме ура!

— Викайте де!

И тѣ извиватъ съ всичката сила на младежкия свой пламъ.

Дава имъ по нѣкоя монета, качва се на колата и Си заминава, повелявайки имъ да кажатъ въ селото, че сж видѣли българския царь, и се изгубва, тъй както бѣ се появилъ и после изчезналъ самиятъ Исусъ Христосъ на втория день следъ възкресението Си предъ двамата ученици Господни въ Капернаумъ.

И затичали децата за селото луди отъ радостъ и съобщили своето щастие, че сж видѣли Царь Борисъ III. Разнася се новината изъ цѣлата околностъ и всички считатъ себе си щастливи, че все пакъ Царьтъ ги е споходилъ, хранейки надежда, че въ недалечно бъдаще ще ги посети и явно, официално.

Това бѣ царь Борисъ III за македонския българинъ — възделена мечта, величайше щастие.

И заради това тѣжата по неговата кончина бѣ тъй неизразима, толкова дълбока, съкрушающа.

7 дневното изложение на тѣлнитѣ Му останки доведе хиляди поклонници отъ Македония, еднакво както и отъ другитѣ български центрове. Да би имало възможностъ, всѣки би дошълъ да Го види, да Му се поклони. И следъ погребението Му, пратеници отъ всички македонски краища се явяватъ на поклонение съ скъпи спомени — вѣнци отъ неувехващи цвѣта, които навѣки ще свидетелствуватъ дълбоката печалъ на недостигнатото щастие — да видятъ живъ своя идолъ, своя кумиръ.

Бѣха представили вѣнци, художествено изработени отъ чисто сребро, градътъ Скопие, Скопскитѣ професионални организации, скопскитѣ желѣзничари, градъ Битоля, Струмица, с. Баница — лобното мѣсто на знаменития Гоце Дѣлчевъ.

Изложени сж и вѣнци — отъ рускитѣ емигранти въ България, отъ гр. Добричъ, отъ с. Радуилъ, Самоковско.

Бележитъ по своята величина, по чудно красивата изработка, по своята скъпоценностъ остава поднесенія отъ македонскитѣ българи вѣнецъ.

8. X. Вечерътъ пристига съ влака една многобройна македонска делегация — 500 пратеници

отъ всички околии на Македония. Пъстра картина. Младежи и старци, мъже и жени, въ най-разнородни, живописни народни носии, на 9-ий сутринята взимат трена за Рилската света Обитель.

Следъ 4 години българитѣ ще празнуватъ 1000 годишнината отъ смъртта на великия Рилски пустиннослужителъ.

Самиятъ изборъ на това дивно мѣсто за пребивание и за служба Богу и народу си показва художествено живописния, поетичния и философско-религиозния усѣтъ на знаменития отшелникъ, прекаралъ цѣлия си животъ въ постъ и молитва за спасение на българския народъ, който е тлѣялъ въ разплохъ и преживявалъ крайно трудни времена.

Цѣли 10 вѣка покровителътъ на бѣлг. народъ е събиралъ въ светата своя обитель поклонници отъ всички кѣтове на българската земя. Царе и патриарси, търговци и земеделци, бедни и богати, здрави и болни тукъ сж идвали да просятъ благословия и благодать отъ Рилския чудотворецъ. Свето мѣсто. Иерусалимъ за българския народъ. Мѣсто за отдихъ и покой, мѣсто за молитва и смирение. Самата му природа, чудно красива, омайваща. Обграденъ отъ всичкитѣ си страни съ величествени вѣчнозелени колоси, запазенъ отъ всѣкъде отъ вѣтрове, оросяванъ отъ водитѣ на Друсявица и Рилска рѣка, макаръ и на голѣма височина надъ морското равнище (1400 м.) тукъ рѣдко бушуватъ свирепитѣ зимни вѣтрове, а лѣтото и есенята предлагатъ всичкитѣ прелести, които излъчва тоя изполинь. източникъ на кристално чистъ въздухъ, напоенъ съ аромата на безбройни цвѣта и билки, съ есенцията на безброднитѣ борова и иглолистни дървета, чиято величественост омайва всѣки посетителъ. Самата му сграда, поразяваща съ своята величина и архитектура, съ своята импозантност и таинственост, съ своитѣ багри, внушава срѣдъ своитѣ обитатели и посетители религиозно настроение, молитвено предразположение.

Неугасващъ свѣтилникъ, издигнатъ въ центъра на българската земя, Рилскиятъ манастиръ е служилъ за звено всрѣдъ българитѣ отъ всички наши краища. Тукъ сж се срѣщали българи отъ Тулча до Охридъ, отъ Дунавъ до Егея. Тукъ тѣ сж идвали на поклонение предъ мощитѣ на великия български светецъ, отъ тукъ сж черпили упование и надежда за по-свѣтло бъдеще българитѣ, еднакво притискани отъ духовни и политически поробители.

Самъ Богъ е наредилъ това мѣсто за земно и надземно жилище на великия покровителъ и крепителъ на българския духъ. И както хиляда години до днесъ, така и хиляди години за напредъ Рилскиятъ манастиръ ще служи за свѣтилникъ, който отъ днесъ нататкъ ще съчетава силата и славата на българското духовно и политическо величие въ лицето на свети Ивана Рилски и на Царя освободителъ и обединителъ на бѣлг. народъ.

Мждъръ и предвидливъ презъ цѣлия свой животъ, Царь Борисъ III най-мждро завърши своя земенъ пѣтъ съ гениалното му нареждане да почитатъ неговитѣ останки въ светата Рилска Обитель. И отъ днесъ нататкъ едно повеление, една мечта се налага на всѣки българинъ — да се поклонятъ предъ светата паметъ на най-великитѣ съз-

дания, които българскиятъ народъ е сътворилъ — на великия Светия и на мждрия нашъ Царъ.

Нека се обсъждатъ, дорде е рано, мѣрките, които трѣбва да се взематъ още днесъ, за да може Рилскиятъ манастиръ да даде възможностъ на всички желающа да го посетятъ, а тѣ сж хиляди и милиони поклонници, еднакво възвеличаващи и Светията и Царя.

Пѣтуването до манастира колкото приятно толкова е и трудно. На Софийската гара още треньтъ е претѣпканъ съ пѣтници, а изъ всичкитѣ гари селяни и граждани се тѣлпятъ и мжно намиратъ мѣсто изъ претоваренитѣ вагони.

На гара Кочериново, при промѣна на влака отъ широко въ тѣснолинейна желѣзница, едно блѣскане, едно надпрепускане, което много не ни препорѣчва. Мощта на тѣснолинейнитѣ машини наречени „чайници“, не позволява повече отъ 7—8 вагончета, отъ които 2—3 само покрити. При гара Рила нова смѣна: пѣтътъ е стрѣменъ — разликата въ височината до манастира достига хиляда метра. При сухо време могатъ да се впрѣгатъ до 5—6 вагончета, а при влажно 3 най-много 4. Тукъ, при с. Рила ново препускане. Влака управлява най-вещиятъ машинистъ, — гаранция, че пѣтуването ни ще бѣде безмятежно. Но трѣгваме съ голѣмо закъснение, затова пристигаме и късно — въ 6 вмѣсто въ 5 часа.

Манастирътъ цѣлъ феерично освѣтенъ.

Дворътъ му гъмжи отъ посетители, а и число-то на новодошлитѣ не е малко. Обръщаме се къмъ ключаря за стаи. И почва едно слизание и качване по високитѣ стѣлби и обширни чардаци — отъ едната на другата страна на сградата. Опредѣлятъ ни една стая — до като се изкачимъ, тя се заема или е била заета отъ други. Висимъ следъ това на двора уморени, капнали.

Не би ли могло да се сложи по-голѣмъ редъ въ това отношение, та да се спести умората и негодуванието у посетителитѣ? Единъ вещь кварталъ-масторъ би билъ въ положение да знае колко и кои стаи сж свободни, колко събира всѣка една отъ тѣхъ и да отрежда почти веднага новодошлитѣ. Пък и кога е билъ тоя напливъ отъ поклонници, непрекъснатъ и изобилень?

Всѣки гледа, докато времето позволява, да изпълни своя дългъ, да задоволи своето вътрешно чувство — да се поклати предъ мощитѣ на Светията, предъ гроба на великия ни Царъ.

Най-после, къмъ 9 часа ни настаняватъ въ уютни стаи — чисти, спретнати, съ кревати. Много нѣща бѣхме чули за манастиря, но нека ни е позволено тукъ да изразимъ своето удивление отъ реда и чистотата въ цѣлото помѣщение. Обилно електричество цѣла нощъ освѣтява всички заети стаи. Грамадни водни струи непрекъснато день и нощъ отвличатъ нечистотитѣ. Самиятъ дворъ и вънъ отъ него — чисто, спретнато, пометено — да е драго всѣкому да гледа. Всичко това говори, че една здрава, веща дѣснаца управлява това грамадно обществение и че слогата, която цари между братята монаси е пълна, безукоризнена. Всички еднакво се стремятъ съ общи усилия да издигнатъ светата Рилска Обитель на подобающата висота.

За утриннитѣ часове желѣзниятъ звънь и дървеното клепало последователно събуждатъ мо-

наси и поклонници въ $3\frac{1}{2}$ ч. сутринта. Въ 4 часа храмът е украсенъ съ хора отъ разни възрасти и съ най-разнородни носии. Първото впечатление е поразително. Разкошни електрически полиелеи освѣтляватъ потайнитѣ изображения на икони и стенописи. Темплото на олтара, светитѣ двери блѣстятъ отъ позлатена украса. 4 реда икони въ разни величини и на разни светии, между които и почти всички български светци, молитвено предразполагатъ посетителитѣ. Сладкопойни свещеници и псалтове превъзнасятъ душата на молящия се въ общуване съ Бога, съ Христа, съ Свети Ивана Рилски и съ непрежалимия ни почивши нашъ Царь.

Утриннитѣ часове се сливатъ съ светата литургия, която продължава до къмъ 8 часа. Вънъ отъ манастира, предъ източнитѣ му врата, сж се наредили поклонницитѣ отъ Македония. Сериозни, съсърдоточени въ себе си, натжжени, тѣ се готвятъ за великото свещенодействие, за великия моментъ — поклонението предъ останкитѣ на О'Бозе блаженопочившия нашъ Царь Освободителъ, чиято кончина тѣй ранна, толкова неочаквана, разкъса сърдцата на всички, на всички безъ изключение българи.

Игуменътъ на манастира, снаженъ, представи теленъ, въ срѣдата, въ дѣсно и лѣво отъ него по единъ монахъ — всички въ блѣстящи раса и епа-нокалимавки, съ украсени отъ енголпие грѣди, водятъ шедствието. Следъ тѣхъ 2 лампади отъ чистъ воскъ — височина 1'20 м., тежина по 5 к. всѣка, предшествуватъ вѣнцитѣ — първиятъ сребренъ въ разкошна отъ дърво-рѣзба рамка, вториятъ отъ копринени пашкули, — отъ с. Богданци — Гевгелийско. Сребърниятъ вѣнецъ е тежкъ около 140 кгр. и се носи отъ петъ души, всички въ пѣстри национални носии. Следъ вѣнцитѣ официалнитѣ лица и управителнитѣ тѣла на Макед. организации.

Смирено, чинно, пропити отъ трогателно почитателния моментъ, потегляме за черквата. Слагатъ се въ дѣсно отъ гроба, край стената, вѣнцитѣ и започва панихида велика отъ игумена на манастира въ съслужение съ монаси и свещеници.

Смѣсенъ хоръ отъ любители взима участие съ пѣснопѣнието си. На вѣчная паметъ, изпълнена трикратно, всички падатъ на колѣне. Хълцане отъ плачъ чува се изъ редоветѣ. Започва поклонението. Двама по двама, после по четирима колѣничатъ предъ гроба, отстъпватъ мѣста на други. Така всички напускатъ храма съ облекчена душа, че сж изпълнили единъ дългъ святъ и повелителенъ, давайки обетъ, че всеотдайно ще служатъ на идеалитѣ, за които работи презъ цѣлия си животъ и за които умрѣ, той, великиятъ нашъ Царь, за да оживѣе въ душитѣ и въ сърдцата на всѣки родолюбивъ българинъ.

Вънъ на притвора поклонницитѣ спиратъ. Делегацията отъ Кочани се е отличила.

Въ старинна тепсия въ размѣръ до 1 метъръ въ диаметъръ пуска приятна пара сваренъ около 20 кгр. отличенъ кочански оризъ, който, смѣсенъ съ захаръ, се раздава за Богъ да прости. Това нѣщо направи отлично впечатление всрѣдъ всички.

ВѢНЕЦЪТЪ

Отъ 32 кгр. сребро отъ монети добито е 25 кгр. сребро проба 970‰ — почти чисто. Изтеглено на тънки нишки, отъ него е изваяна чудно красива филигранна работа, състояща се отъ корона-сребро позлатено съ цвѣтни камъни въ основата. Отъ лаврови листа съ по 12 реда отъ едната и отъ другата страна изплетенъ е вѣнецъ 1'35 на 0'95 м., завършващъ доле съ 12 тежки злато-жълти класа означаващи плодородието на Македония. 125 отъ позлатено сребро топчета, по 5 между всѣки редъ, изпъкватъ по релефно сребърнитѣ листа на вѣнца. Въ срѣдата въ барелефъ бюста на Царя, излѣнъ отъ масивно сребро по модела на Дим. Тодоровъ отъ Прилепъ, скулпторъ въ Скопие, а отъ долу надписъ:

„На своя Царь Обединителъ Борисъ III. — (въ лѣво) — Отъ признателна Македония (въ дѣсно).“

Майсторитѣ на така художествено изработения вѣнецъ сж куюмджията Митре Динковъ Петрушевъ, младъ, интелигентенъ българинъ отъ Скопие съ 7 души други майстори, тоже куюмджии и 4 калфи — всичко 12 души, които въ цѣли 22 де-ноношия почти непрекъснато, съ съвсемъ кратки почивки, сж създали толкова грамадна, толкова много красна работа.

Цѣлиятъ вѣнецъ е поставенъ въ разкошна рамка отъ масивенъ орѣхъ съ символично изразителна рѣзба. Майсторѣтъ и, Несторъ Алексиевъ Мирчевъ, упражнява занаята си рамки, иконостаси, мраморни бюстове и паметници въ Скопие, а до 1927 г. а билъ на сжщата работа въ София, дето бѣ си създавалъ столарорѣзбарска фабрика въ Индустриалния кварталъ.

Негови помощници сж синоветѣ му Михаилъ и Тодоръ, които заедно съ баща си придружаватъ своето създаване, за да бдятъ върху него, да го пазятъ — да не би неукни хора да повредятъ съ нѣщо това истинско творение на изкуството. Ученикъ на Дебърската рѣзбарска школа, художникътъ рѣзбаръ Несторъ продължава дейността на Петре Гарка Теледуръ отъ с. Гари, Рѣканско, който заедно съ двамата си братя и съ зета си бѣха изваяли иконостаса на църквата Св. Спасъ въ Скопие по образъ и подобие на темплото на Св. Иоана Бигоръ, най-великото творение на българското изразително изкуство.

Хора прости, но пълни съ любовъ къмъ своето свещенодействие, хора художници въ пълната

смисъл на думата, осъзнали се представители на обществото чрез творчеството, за което сж родени и отъ самото Бога предопределени — кой създаде очудващите наши и чужди художници съ своята чудно красива линия, форма и багри македонски шевизи? — Кой сътвори величествената по мелодия, напѣвъ и съдържание македонска пѣсен? Къде, въ кой кът на обширната ни родна земя, най-после сви гнѣздо люлката на българската, на все-славянската култура? — съ всѣка рѣзка на своето дле то, по-дълбоко врѣзана или по-плитко, изправена или наведена, нашитѣ рѣзбари изразяватъ своитѣ чувства по начинъ, мжно разбираемъ отъ обикновения човѣкъ. Посветени на своето изкуство, тѣ работятъ за самото изкуство, безъ огледъ на материалнитѣ блага, които ги очакватъ. При всѣка постигната задача тѣ се вглеждатъ въ нея, преценяватъ я и се възхищаватъ, сълзиронятъ отъ умиление и като чели художественото имъ постижение е единствения стимулъ, който поддържа тѣхното съществуване. Работили дълго време върху дадена работа, подържанъ живота имъ съ суха кора хлѣбъ, въ края на краищата тѣ не сж и добре платени и оставатъ да взиматъ отъ църковни настоятелства съ десетки хиляди срѣдства, изкупени съ тѣхнитѣ страдания и гърди, обстоятелство, което ги разорява и докарва въ отчаяние и което често пѣти става причина да подирятъ друго поприще за свое препитание.

Трѣбва, наложително е да се запазятъ тѣзи носители на нашето изкуство отъ хората, които се грижатъ за живата украса на нашитѣ храмове, славящи се толкова съ своята архитектура, колкото и съ своята рѣзба. Колко сж черквитѣ ни, които сж успѣли да си създадатъ иконостаси, които днесъ удивляватъ свѣтовнитѣ ценители на изразителното изкуство?! Тѣ сж единици, а трѣбва да бждатъ стотици, хилядници. И защо всичко това? Защо числото на църковнитѣ ни рѣзбари е крайно ограничено.

Хора патриоти, тѣзи наши братя сж действували върху българина вмѣсто съ слово и писмо, които презъ време на робството сж били строго забранени, съ своитѣ рѣзбарски творения, които крили изъ иконостаси и владишки тронове и сж изразявали символично величието и мощта на българина, неговото окаяно положение и неговитѣ надежди за по-свѣтло бъдеще.

Хора набожни, какъвто въобще е набоженъ македонскиятъ българинъ, тѣзи служители и украсители на народнитѣ ни храмове съ пълно религиозно чувство сж свещенодействували съ своето изкуство. Години подъ редъ, по цѣли дни, до тъмни нощи, въ мракъ и студъ, въ влага и несгоди, ненахранени добре, необлѣчени, безъ удобства, наведени върху своето дле то, тѣ сж изразявали чувствата, които сж ги вълнували, чувства възвишени, чувства ефирни къмъ родъ и родина, и често сж намирали своя край при самата своя работа, така както често пѣти славятъ презъ май е издъхвалъ, унесенъ въ своитѣ трели при любовенъ захласъ.

Природно интелигентенъ, съ силно развито чело, — како чанакъ во гла'ата, — както самирѣкници се изразяватъ — живъ погледъ, речъ бавна, изразителна на ръстъ срѣденъ, здравъ, плещестъ, майсторъ Несторъ внушава вѣра съ своя талантъ, съ своитѣ способности. Художникъ истиненъ, всестранно раз-

витъ въ своя браншъ, той мисли, чувствува, преживява всичко съ цѣлото участие на неговото същество и своето творение изразява съ дле то върху дърво, така както писателятъ пише съ писалка върху хартия.

Въ размѣри $2\frac{1}{2}$ на $1\frac{1}{2}$ м., рамката е изработена въ 35 дни само денемъ при достатѣчна свѣтлина, а ноше на газена лампа, и представлява отъ себе си творение, което ще сочи любовта и предаността на макед. българинъ къмъ величайшата особа на своя Царъ освободителъ и обединителъ, украшение, което ще допринесе за по-голѣмата украса на храма на Св. Иоана Рилски.

Фондътъ на рѣзбата се състои отъ 4 части — старобългарска линия, извита, обгрѣщаща цѣлата рамка съ стара македонска рѣзба, укичена съ детелинови листа, слѣночогледи, маргаритки и разни цвѣта. Две колѣничили жени — въ дѣсно на основата охридчанка, въ лѣво — скопянка — принасятъ по едно кандило. Върху зелена моравъ въ дѣсно и въ лѣво, едно пиле — както се изразява майсторъ Несторъ, — безъ да подозира какъто и да е изненада, доволно отъ обикалящата го срѣда и отъ извършената презъ деня работа, радостно се готви за нощния си сънъ — свило главичката си подъ едното си крило, пощи се и чака да заспи. Смъртъта, изразена въ змия, издигнала се на своята опашка, насочва своето жило къмъ птицата.

Надава се тревога. Плачъ, сълзи на цѣлия народъ се издигатъ въ видъ на пушакъ. Къмъ срѣдата, сжщо въ лѣво и въ дѣсно по 2 ччулиги, отпуснали своитѣ криле, омаломощени, убити духомъ гледатъ се една друга и се чудятъ и се малятъ, отъ де дойде тази тревога, тази изненада, питатъ се, какъ така и толкова скоро, така ненадейно е настанала смъртъта.

Най-горе, въ срѣдата, ангелъ Господенъ поднася светата чаша — последното причащение на смъртника. Най-доле, тоже въ срѣдата, мѣсто за кандило съ надписъ подъ него: „Майсторъ Несторъ Алексиевъ и синове отъ с. Осой — Дебърска околия — последнитѣ 3—4 букви недописани, несколасали да ги довършатъ. Двама ангели, по единъ отъ всѣка страна подържатъ кандилото, което ще освѣтява на вѣчни времена бюста съ вѣнеца икона.

Грамадната частъ отъ дошлитѣ отъ Македония поклонници идватъ за първи пѣтъ Тѣ не могатъ да изкажатъ удивлението си отъ всичко видено — отъ величието на природата, — рѣчния проломъ само образува изходната точка на манастирската света Обитель съ другитѣ населени мѣста — грамадни планински възвишения едно до друго, буки, борове, изправени до небеси единъ до други, зеленина и багри най-разнородни отъ край до край, потоци и рѣки, и главно старинността на светителското мѣсто — спретнато, чисто, величествено, невиджано до днесъ отъ никого другаде — свое, старобългарско, което е крепило духа и вѣрата у българина презъ вѣковетѣ, изумлението на всички, какъ е могла да осѣни такава мисль главата на великия Царъ приживе — да пожелае прахътъ му да почива до мощитѣ на великия български светия и народностенъ покровителъ. Дали съ това, Той, Царътъ ни Освободителъ и Обединителъ, не е искалъ да подсказе, че само еднакви по до-

стоинство съ великия пустиннослужителъ хора могат да почиватъ подъ покрива на светия му чертогъ.

Следъ обѣдъ всичкото време се използва въ разглеждане забележителноститѣ на манастира — постницата „Св. Лука“, гроба на Св. Ивана Рилски и пещерата, въ която е живѣлъ той, аязмото и бележитата скала на изкушението. Отъ тамъ по не много стрѣмна пътека се спущае по коритото на рѣка Рилска, мѣсто за удивление и отмора, мѣсто живописно и поетично — чакъ до манастира. Нѣмъ да бжде човѣкъ, не може да не запѣе — толкова много, така силно картината омайва, очаровава.

Надвечеръ започва дъждъ да проваля — отъ толкова време не бѣ валило — чакъ отъ смъртта на Негово Величество — та сега следъ 40 дни. Добро предзнаменование. Дали тоя дъждъ ще е повсемѣстенъ — всѣки се пита и се надѣва и се радва.

11. X Презъ нощта силенъ дъждъ бѣ се излѣлъ. Въ 4 ч., както по обикновеному, утринната служба започва и завършва следъ 7 часа. Цѣлата околностъ е замѣглена. Не се виждатъ върховетѣ на дърветата, нито на планинитѣ. Всичко е въ мъгла. Вали. Пронизителна влага. Каква засуха бѣ почнала. Приятно се диша. Взимаме си сбогомъ съ домакинитѣ — мили, приветливи и учтиви хора, хора, които внушаватъ почитъ съ държането и съ християнската си кротостъ и смирение.

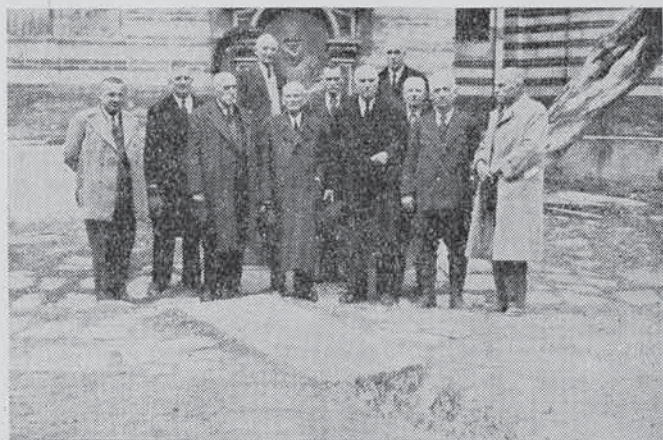
Къмъ 10¹/₂ ч. с. сме на гарата, току до самия дворъ на м-ра. Влакътъ за надолу е вече цѣлъ натоваренъ. Задава се другъ влакъ отъ доле. Въ отворенитѣ вагони кой както е можалъ, вече е залелъ мѣсто, като близки и познати по групово сж образували отъ чадъри, шалове и одеала отдѣлни покривки и едни пѣятъ, други се смѣятъ и чакатъ минутата на тръгването.

Докато на идване всички въ влаковетѣ бѣха потънали въ разсждения и мисли — неприятно бѣше да се чуе даже грамофоненъ звукъ изъ гаритѣ — сега — както наплакала се върху гроба на първороденъ синъ майка напуска лобното мѣсто съ облекчена душа, така, изпълнили дълга си, всички се връщатъ по домоветѣ си съ съвършено друго настроение — по свободни, по доволни отъ себе си: народътъ даде всичко, изрази по най-очечиющъ, по най-трогателенъ начинъ скръбта си по тъй неочакваната, по тъй ранната кончина на своя вожда — скръбъ спонтанна, скръбъ безпримѣрна, скръбъ общобългарска, скръбъ не изразявана до сега, незапомнена въ свѣта.

Предстоятъ ни години, очакватъ ни събития, чиито край никой не може да предвиди, а народътъ трѣбва да живѣе, да се развива, да се радва следъ като е скърбилъ, и безъ никой нѣкому да е подсказвалъ нѣщо, всѣки гледа да поеме общия ходъ на живота — съ очарованията и прелеститѣ му, съ надеждитѣ и упованията, въобще съ очакването на по блаженни дни.

„Le roi est mort, — vive le roi! Това е историческиятъ повикъ на държави и народи презъ цѣлото тѣхно сществуване. Умрѣ Царъ Борисъ III, умрѣ великиятъ нашъ Божи пратеникъ, чиито животъ — отъ идването му на свѣта до последната минута на своето издихание — цѣлъ ¹/₂ вѣкъ — само радости и упования предричаше, и не само предричаше, но и донесе — да живѣе наследникътъ на трона на старопрославения царъ Симеонъ,

единородниятъ синъ на никога незабравимия нашъ Божи помазаникъ — да живѣе Царъ Симеонъ II, който е изпълвалъ съ радостъ душата на българина отъ 16. VI 1937 г. насамъ, която дата и събитие се посрѣщна отъ бълг. народъ съ сжщата сила и величие, съ сжщитѣ трепети и упования, съ които на 29. I. 1894 г. възклица отъ радостъ

Ржководното тѣло на Илинд. орган. предъ паметната плоча, издигната отъ Съюза на бълг. учители въ честъ на патрона на бълг. учителство Неофитъ Рилски

всѣки българинъ, който има великото щастие да чуе за идването на свѣта на великия щастливецъ.

Общото възжеление на цѣлъ народъ сега е — Богъ да запази сегашния нашъ Царъ заедно съ радоститѣ, които изживѣ знаменития Неговъ Баша а скърбитѣ, които съпроводиша живота на последния, дано сж изчезнали вече заедно съ прежеждията, на които бѣ изложенъ цѣлиятъ бълг. народъ.

Съ това съзнание, съ това общонародно желание поклонитѣ отъ Македония се простиха съ Рилската света обителъ и съ гроба на великия покойникъ, запазили великъ споменъ отъ свѣтото свое поклонничество.

К. Хр. Сов.

Отъ лѣво на дѣсно — седналитѣ: Хр. Настевъ, Л. Джеровъ, свещеноикономъ Тома Николовъ, Ан. Лозанчевъ. Правитѣ: Георги п. Христовъ и Йор. Тренковъ, снети въ с. Смилево на 5. VIII. 1942 год.